

Je velmi dobře, že syntézy dějin měst jsou u nás zastřešovány prestižním nakladatelstvím a mohou tak vycházet v reprezentativní podobě, příbuzném vzhledu a podobné struktuře, jež je činí vzájemně kompatibilní. Dějiny Teplíc jsou do této řady důstojným příspěvkem.

TOMÁŠ VELIČKA

Pavel Otmar KRAFL, *Ecclesia in Glac frequencius a Christi fidelibus visitetur. Kapitoly z dějin kladské kanonie v době předhusitské*, Masarykova univerzita, Brno 2015

198 s., ISBN 978-80-210-7891-8

Pavel Krafl se zaměřuje vedle editování středověkého diplomatického materiálu především na církevní dějiny. Z jeho badatelské specializace je třeba zmínit zejména problematiku synod a statut, v poslední době se jeho zájem upřel i k dějinám řádu řeholních kanovníků sv. Augustina. Po vydání dějin a diplomatáře kláštera v Lanškrouně, který zpracoval spolu s Danou Stehlíkovou a Petrou Mutlovou (viz SMB 1, 2010, s. 130–131), zacílil svůj zájem na kladskou kanonii.

Publikace je rozdělena na dva větší celky. V prvním autor poměrně rozsáhle analyzuje dostupnou literaturu a kromě jejího detailního přehledu pro Čechy, Moravu, Polsko a německé země (kam zahrnuje například i germanofonní literaturu z oblasti dnešního Švýcarska) nabízí i velice podrobný přehled vývoje terminologie spojené s výzkumem řeholních kanovníků. Čtenář si z první části knihy zároveň odnese základní představu o stavu pramenné základny a její dostupnosti v edicích i archivech.

Druhá část knihy se týká dějin samotné kladské kanonie. Jde o sedm krátkých studií, které by, jak už název knihy napovídá, mohly existovat samostatně. Autor zde prezentuje krátké sondy do problémů, které vyvstávají ve spojitosti s výzkumem dějin tohoto probošství v poměrně krátkém časovém úseku mezi jeho založením Arnoštem z Pardubic a husitskými válkami. Vypovídá se s otázkami ustanovení kláštera a počátečního nadání, personálního obsazení a také se dotýká církevně-správní a finanční problematiky.

První studie je věnována počátkům kladské kanonie. Na základě zevrubné analýzy dochovaného diplomatického materiálu se Krafl nezaobírá jen samotným založením a majetkovými poměry, ale například i spory řeholních kanovníků se

staršími církevními institucemi v dané oblasti. V dalších kapitolách nalezneme studie zabývající se otázkou jak papežských, tak biskupských inkorporací a s nimi spojenými problémy nebo odpustkovými listinami. Zajímavým příspěvkem je kapitola o vztazích mezi kanonií a vesnicí, která k ní přináležela – Kostomlaty pod Řípem. Klášter měl ke Kostomlatům nejen právo vlastnické, ale také patronátní a později zde došlo právě k jedné z inkorporací.

Tři studie se věnují personálnímu obsazení kladské kanonie. Autor se zabývá písemnostmi, které se dotýkají voleb a rezignací proboštů, snaží se z dostupných pramenů alespoň částečně rekonstruovat personální obsazení kláštera a nastiňuje problémy, které mohly vzniknout při přijímání nového člena konventu. Vše je opět založeno na zpracování široké škály pramenů, jako je nekrologium konventu, klášterní kronika nebo diplomatický materiál. Cenné jsou na knize přílohy, které zpřístupňují několik dosud nepublikovaných listin. Dokumenty se týkají především personálního obsazení kláštera, vztahů s Kostomlaty a odpustků.

Kraflova kniha nemá ambici zprostředkovat komplexní obraz fungování tohoto kláštera v předhusitské době. Jde spíše o užitečnou interdisciplinární pomůcku pro další bádání, ať již máme na mysli jednotlivé sondy, podrobný přehled dosavadního bádání či ediční přílohy.

ZUZANA BOLERAZKÁ

Křivoklát / Pürglitz. Jagd – Wald – Herrscherrepräsentation, edd. Jiří FAJT – Markus HÖRSCH – Vladislav RAZÍM, Jan Thorbecke, Ostfildern 2014 (= Studia Jagellonica Lipsiensia 17)

396 s., ISBN 978-3-7995-8417-3

Publikace o hradě Křivoklát je kolektivním dílem českých a německých medievistů, zejména historiků umění, stavebních historiků a archeologů. Jak napovídá podtitul práce, jež vyšla péčí Centra pro dějiny a kulturu středovýchodní Evropy při univerzitě v Lipsku, text se nezaměřuje pouze na historii, stavební podobu a archeologii jednoho z nejznámějších a nejlépe zachovaných českých hradů, ale prostřednictvím rozličných exkurzů jej uvádí do širších historických kontextů. Velká pozornost je věnována i lokalitě, kterou lze

považovat za předchůdce Křivoklátku, knížecímu dvoru v nedalekém Zbečně, a dalším objektům na území křivoklátského hvozdu. Zejména při zpracování nejstarších dějin hradu a okolí autoři navazují na předešlé výzkumy, publikované v katalogu *Přemyslovské Křivoklátsko. 900 let hradu Křivoklátku* (2010).

Knihla sestává ze tří oddílů, „Hrad Křivoklát – ke stavebním a architektonickým dějinám“, „Královský lovecký revír Křivoklát(sko)“ a „Lovectví v Čechách, v Říši, v Evropě“. První oddíl se zabývá funkcí Křivoklátku coby královské rezidence a zvláště pak jeho sakrálními prostory. V úvodním příspěvku Jana Kypty a Jana Veselého, nazvaném „Jak starý je románský Křivoklát?“, je naznačena možná revize datace kamenného hradu; doposud byl na základě výzkumů Tomáše Durdíka považován za stavbu z počátku 13. století, která měla s Křivoklátem z Kosmovy kroniky společné pouze jméno. Přesněji nedatovatelných románských relikti, které mohou pocházet již ze 12. století, je totiž na hradě více. Hned několik příspěvků se týká hradní kaple, dva interdisciplinární texty pak z různých úhlů pohledu přibližují nedávno rekonstruovaný mariánský retábl z této kaple.

Druhý oddíl knihy se soustřeďuje na přírodní podmínky a rozsah i funkci křivoklátského revíru ve středověkých Čechách i na další královské hrady, které se zde nacházejí. Zmínit je třeba především důkladnou studii Vladislava Razíma a Aleny Nachtmannové o dějinách křivoklátského loveckého revíru, která je založena zejména na rozboru

písemných pramenů, s nimiž naposledy v takovémto rozsahu pracovali August Sedláček a Václav Kočka. Další drobnější studie se týkají přemyslovského revíru ve zdejší oblasti (Martin Ježek) i obecně (Libor Jan, jehož studie ovšem patří spíše do třetího oddílu), pojednána je rovněž nižší šlechta na Křivoklátsku před husitskými válkami (A. Nachtmannová) či vztahy křivoklátských hejtmánů a města Rakovník (Jan Černý).

Třetí, nejkratší oddíl sestává z textů převážně o obecnějších tématech, souvisejících se středověkým lovectvím. Je sídelně historického pohledu jsou pojednány lovecké hvozdy kolem Sadské a Poděbrad (Tomáš Klír) a říšského Norimberka (Janina Wirth). Poměrně známé téma Fridricha II. jako lovce zprostředkovává Martina Giese, k roli lovu ve dvorském životě se na příkladu slezských knížat vrátil Martin Čapský. Jedinou skutečně srovnávací studií je text Filipa Lavala, jenž sleduje nazírání lovu a lesa v západoevropské historiografii.

Publikace je bohatě vybavena černobílým obrazovým materiálem, v samém závěru pak barevnou přílohou, v níž lze ocenit zejména nové zaměření hradu s rozlišením stavebněhistorických fází a trojrozměrné modely hradní kaple. Ačkoli kniha vyšla v „jagellonské“ ediční řadě, k vlastní jagellonské epoše, která je v případě Křivoklátku stěžejním obdobím, přináší vyjma hradní kaple a jejího retáblu spíše jen skromnější informace.

JAN BOUKAL